

HOMENATGE A EDUARD PUIG VAYREDA

Jaume Guillaumet

Eduard Puig Vayreda (1942-2018), el nostre enyorat amic, va estimar molt Vilabertran i tot el que aquest nom significa. El monument, el poble i l'horta. El llegat de la història, l'esforç quotidià dels seus homes i dones, el paisatge treballat pel conreu d'aliments tant preuats. Quin lloc tant ben triat per a homenatjar-lo, entre els murs de l'església canònica d'aquest monestir mil·lenari que acull des de fa anys les millors interpretacions de l'art que ell va estimar tant, la música.

Honorant la memòria d'Eduard Puig Vayreda ens fem dignes com a conciutadans de la vocació, l'esforç i la il·lusió que va dedicar des de molt jove a la ciutadania, la cultura, la política i l'economia d'aquesta petita pàtria que és l'Empordà, de Catalunya.

L'Eduard Puig Vayreda ha estat un patriota, en l'accepció més genuïna d'un mot usat sovint amb lleugeresa. Pàtria, la 'terra on hom ha nascut; país al qual hom pertany com a ciutadà'. Patriota, 'persona que ama la seva pàtria'. Definicions del Diccionari de Pompeu Fabra. 'És un gran patriota'. La frase que el Mestre hi posa com a exemple li ben escau a l'Eduard. I ha estat un nacionalista, és a dir, qui 'vol la unitat o independència de la seva nació'.

Pere Carrer, el pseudònim triat l'any 1971 com a corresponal del diari *Tele/eXprés*, jugava amb el nom del carrer on va néixer i ha viscut tota la vida, davant mateix de la parròquia patronal de Figueres, on el vàrem acomiadar fa dos mesos i mig. Indicava també el seu propòsit de mirar la ciutat com un figuerenc del carrer, un propòsit que va renovar més tard, amb la perspectiva d'un mirador singular i extraordinari, 'Des del banc del general', a la porta del castell, la secció que mantindria durant 33 anys (1978-2011) en els setmanaris locals. Primer a *9País* i *Hora Nova*, des de 2005 al *Setmanari de l'Alt Empordà*.

En el cas de personalitats potents i polièdriques com l'Eduard Puig Vayreda, l'ús del pseudònim és una manera plausible de reservar-se un espai d'expressió lliure a través del periodisme, que no comprometi una acció paral·lela en la vida cultural i política com la que ell va dur a terme de manera tan intensa, des de molt aviat. La fundació de la delegació comarcal d'Òmnium Cultural i de les Joventuts Musicals de l'Alt Empordà, de les que fou primer president, foren les primeres fites.

Com a corresponal d'un diari avançat i crític com fou el *Tele/eXprés* -el meu testimoni és de primera mà-, l'Eduard va contribuir a destapar els problemes i mancances de la ciutat i la comarca sota la llarga dictadura franquista, alhora que feia públiques les noves veus i iniciatives que pugnaven esperançadament per trencar aquella closca de repressió i mediocritat. La defensa, recuperació i projecció de la llengua i la cultura catalanes hi tingueren un lloc preferent.

El compromís polític generacional amb els organismes comarcals de l'Assemblea de Catalunya i amb els partits polítics que es preparaven per a governar en democràcia es va concretar, arreu de Catalunya, en l'elecció d'un bon nombre d'aquells corresponsals com a regidors i alcaldes de les seves ciutats. Membre del

nucli fundador de Convergència Democràtica de Catalunya, l'Eduard Puig Vayreda va ser alcalde de Figueres (1981-1983), en uns primers anys difícils de maduració tempestuosa dels partits.

La direcció de l'Institut Català de la Vinya i del Vi i la del Consell Regulador de la D.O. Empordà-Costa Brava li van permetre, després, projectar l'acció política i de gestió en un camp que coneixia professionalment com a enòleg -a la Cooperativa d'Espolla, Pere Guardiola i altres cellers-, i en el que ha brillat també com autor de nombrosos llibres i professor universitari. La Confraria de la Bóta de Sant Ferriol i la Jove Confraria de Vins i Caves de l'Empordà són altres testimonis de la seva vocació i dedicació a promoure la cultura del vi.

La dedicació pública més extensa i continuada de l'Eduard Puig Vayreda fou a l'Institut d'Estudis Empordanesos, del que fou president durant disset anys (1991-2007). Aquesta institució -com l'Agrupació Cultural Atenea del Casino Menestral, de quines activitats va ser sempre un participant incondicional, i el Patronat de la Catequística- enllaça directament amb la tradició cultural de la Figueres republicana i catalanista anterior a la Guerra Civil, és una continuació del projecte de ciutat i de civilitat impulsat durant el primer terç del segle XX. Com ho foren també els patronats de Santa Maria de Vilabertran i del Museu de l'Empordà, entre quins promotors trobem el seu pare, Alfons Puig Pou, que fou tinent d'alcalde de cultura amb l'alcalde Ramon Guardiola i escriví crítica d'art, signant Arnau de Rocacorba.

Descendent, doncs, per via paterna de metges cultes i polítics, amb l'avi Josep Puig Soler que fou dues vegades alcalde de Figueres a finals del segle XIX i durant la dictadura de Primo de Rivera. Descendent per via materna de propietaris rurals il·lustrats amb noms que han destacat en la pintura, la ciència i la literatura. L'Eduard Puig Vayreda ha estat fidel a una visió del catalanisme que resumí, com si fos un programa, en un article titulat "Jo he cregut en Jordi Pujol", que no arribà a publicar en el seu moment. L'escriví des del dolor i del desconcert el dia 1 de setembre de 2014, i el va incloure, dos anys més tard, en el llibre *Vuits i nous i cartes que no lliquen*. En recomano la lectura.

Permeteu que acabi amb una altra referència a la seva concepció de l'exercici de la política. El 2 d'octubre de 2007, va publicar a l' *Empordà* un article titulat 'El fracàs d'Acció Catalana', que trobareu al llibre *Des del banc del general*. En resposta explícita a un comentari menyspreatiu sobre aquell partit republicà i catalanista dels anys 1930, vindicà 'el bon criteri, l'equilibri, la ponderació, la qualitat de la seva gent'. Proclamant-se descendent d'un simpatitzant d'Acció Catalana -com el malaguanyat Ernest Lluch, igualment enyorat-, l'Eduard hi declarava la seva admiració per 'la higiene política fonamentada en l'ètica, el respecte, la convivència civilitzada, el diàleg democràtic i tot un conjunt de valors que en moltes ocasions i per altres formacions eren sacrificats a l'ambició, l'electoralisme, el culte al jo'.

Agraixo molt a les entitats que, juntament amb la família, m'han fet l'honor de parlar en nom seu en aquest acte d'homenatge. L'Eduard Puig Vayreda rebé un cop molt fort amb la pèrdua de la seva muller, Titón Bordas, que els amics també enyorem. Va trobar consol i confort en la família formada pel seu fill Oriol i la

tendresa immensa que dóna la condició d'avi. L'Ajuntament de Figueres el va distingir l'any 2012 amb la Fulla de Figueres de plata, l'any després d'haver tancat la seva secció al setmanari *Empordà*. L'Associació d'Amics de l'Institut Ramon Muntaner el va distingir el 2016 amb el Premi a l'Excel·lència als antics alumnes.

Sentint-se també delicat de salut, va començar a endreçar el seu llegat amb alguns llibres de recull d'articles, però no va deixar d'engegar projectes. Com la Càtedra Narcís Fages de Romà sobre la cultura del vi instituïda a la Universitat de Girona. Era com una culminació, però encara ens reservava alguna sorpresa, com el darrer llibre publicat. Se'l veia bé, delicat però animat.

Tots podem recordar la darrera vegada que l'hem vist i la resposta sorneguera a l'habitual salutació de 'com estàs?'. 'Bé, per ara...', deia. La darrera abraçada, sense saber-ho, ens la vam donar a l'Institut d'Estudis Catalans, el 21 de març passat, amb motiu de la presentació a Barcelona del llibre *El jardí de Dionís. L'entorn cultural del vi*. Una obra monumental i exquisida. La sala era plena a vessar. El 16 d'abril el vam perdre, de manera inesperada.

L'Eduard Puig Vayreda ha estat un dels figuerencs més importants de la seva generació. Les generacions que vinguin en sentiran a parlar, n'estic segur. Nosaltres, avui, l'homenatgem de cor i fem honor al servei i l'amistat que ens va donar, generosament.

Vilabertran, 30 de juny de 2018.